

Yanlış Bir Perspektif:

“Uluslararası Komünist Hareketin Birliđi” Sorununu “Maoistlerin Birliđi” Sorunu Olarak Tartışılması!...

22.01.2022

Halil GÜNDOĐAN

Uluslararası Komünist Hareket (UKH)'in birliği sorunu, 3. Enternasyonalin sonlandırılması sonrası sürecin “Güncel bir sorun”u olarak var ola geldi. Yani bugünün ya da yakın geçmiş dönemin bir sorunu da değil bu sorun.

UKH, 3. Enternasyonalin fes edilmesiyle örgütsel birliğini yitirirken; SBKP 20. Kongresi'ne modern revizyonist çizginin hâkim olmasıyla birlikte yaşanan ayrışmalarla, ideolojik birliğini de yitirerek; farklı iki kampa dönüşmüş oldu: Başını ÇKP ve Mao Zedung'un, AEP ve Enver Hoca'nın çektiği Marksist-Leninist kamp ve başını SBKP'nin çektiği ve adeta Avrupalı tüm KP'lerin dahil olduğu modern revizyonist kamp.

(Böylesi köklü tarihi ayrışmanın akabinde UKH'nin acilen yeni bir Enternasyonalî örgütlemesi gerekirken; fakat ne yazık ki bu yapılmamıştır. ÇKP ve Mao Zedung'un ve keza Enver Hoca'nın güçlü manevi otoritesinin söz konusu olduğu o süreçte UKH, rahatlıkla yeni bir Enternasyonal çatı altında konumlandırılabilirdi. En başta da modern revizyonizme karşı etkili bir ideolojik mücadele yürütebilmek için, günün acil bir ihtiyacıydı da oysaki. Bu olmuş olsaydı, muhtemelen sonrası sürecin bir takım “tali” sorunları yeni bölünme ve dağılmalara kolayca zemin sunmayabilirdi de.)

Burada ana belirleyici unsur, saflaşmanın, “Stalin'in hatalarının eleştirisi” kisvesine büründürülerek ortaya çıkan ve Leninist proletarya diktatörlüğü öğretisini yadsıyan, sınıf mücadelesinin ve devrimin ilerletilmesi yerine, barış içinde bir arada yaşamayı öngören kapitalist yolcu modern revizyonizme karşı Marksizm-Leninizm'in ve ama özellikle de “proletarya diktatörlüğü teorisi” özelinde, Leninizm'in sahiplenilip savunulması üzerinden yaşanmış olmasıdır.

Böylece o süreçte aktif ve etkin bir şekilde yürütölen ideolojik mücadele ile UKH kendisini yeniden tanımlayıp konumlandırmış oluyordu. Fakat az yukarda da vurgulandığı gibi bu çıkış, Uluslararası Komünist Hareketin kendisini merkezi düzeyde yapılandıran örgütsel bir güce dönüştürmeyi hedeflemediğinden; bir bakıma ta en başından kendisini, kendiliğindenci ve edilgen bir rotaya sokarak inisiyatifsiz bırakmıştır.

Ardından, UKH, 1970'lerin son yıllarında yeni bir ayrışma daha yaşadı. ÇKP saflarında ortaya çıkan ve Mao Zedung'a mal edilen revizyonist “üç dünya teorisi” üzerinden, başını Enver Hoca'nın (dolayısıyla da AEP'in) çektiği bir ayrışma.

Sorunun görönen yüzü her ne kadar da “üç dünya teorisi” eleştirisiydiyse de; ancak Enver Hoca dönünü yadsırcasına “U” dönüşüyle sorunu Mao Zedung'un asla bir Marksist-Leninist olmadığı, noktasına taşımıştı. Ve böylece UKH bu kez de Mao Zedung'u savunanlar, Enver Hocayı savun~~an~~lar şeklinde kopuştu.

Ancak burada bu iki saflaşma arasında şöyleşi çok önemli bir ayırım noktası söz konusudur:

İkinci ayrışma, birincisinde olduğu gibi Marksizm'in-Leninizm'in temel ilkesel sorunları üzerinden yaşanmış değil; Mao Zedung'un kendisine ait olup olmadığı dahi belgeli olarak ortaya konulamayacak kadar tartışmalı siyasal bir düşünce üzerinden şekillendirilen yapay-zorlama bir ayrışmadır.

Bu öylesine barizdir ki; nitekim "Hocacı" kervanın peşine takılan veya etkisinde kalarak "orta"da kalan parti ve örgütlerin azımsanmayacak bir çoğunluğu daha sonraki süreçte Mao Zedung'un büyük ML devrimci olduğunu tekrardan savunmaya başladı. Ve böylece üç merkezli bir oluşum ortaya çıktı. Bu iki olgu bize şunu gösterir ki; ikinci ayrışma ML'nin temel ilkeleri üzerinden ortaya çıkmış bir ayrışma değilken; ama tarafların zorlama, keskin sol-sekter söylemleriyle, böyleymiş gibi sunuldu ve bütün köprüler atılarak radikal bir ayrışma yaratıldı: "Maocular" ve "Hocacılar".

Sonrası süreçte ise her üç tarafın belli başlı örgütleri kendi "UKH" kriterlerince enternasyonal örgütlülüklerini oluşturdular: DEH, CIPOML ve İCOR. Ancak şu da bir gerçek ki; bu enternasyonal oluşumlarda yer almayan partilerde söz konusudur. "Maocu" kesim ideolojik evrimini, "Mao Zedung Düşüncesi"nden "Maoizm"e sıçrattı. DEH de zaten esasen bu tırnak içinde "Maoist"lerin enternasyonaliydi.

Fakat Mao Zedung'u ML'nin 5. büyük ustası olarak değerlendiren ve genel nitelemede "Maocu taraf" içinde konumlandırabilecek pek çok parti hem 'Maoizm teorisi'ne mesafeli durmakta ve hem de bir fiil DEH'e katılmamıştır.

Temel ideolojik kriterler üzerinden taraflar sorgulanacak olursa görülecektir ki (siyaseten artık tamamen reformist bir çizgiye demirlenmiş olanlar dışında) ezici çoğunluğu ideolojik olarak Marksizm-Leninizm zeminindeki duruşlarını terk etmeyip korumaya devam etmektedirler. Tarafların adeta hiçbirinin, "Emperyalizm ve Proleter Devrimleri Çağı"nın Marksizm'i olarak tanımlana gelen Leninizm'e ilişkin bir itiraz veya reddiyesi söz konusu olmamıştır. Tamamına yakını, teorik olarak Leninizm'i rehber aldıklarını program ve söylemlerinde açıkça deklare etmektedirler. ["Tamamına yakını" derken, özellikle de "Maoizm"i¹ ile de "Maoizm"e sıçratan kimi parti ve örgütlerin (örneğin MKP'nin Bkn. 1. kongre belgeleri. İdeoloji ve Maoizm bölümü) "Devrim stratejisi" sorununda Leninist devrim stratejisinin 1935 sonrası için geçerliliğini yitirdiğini, bunun yerini Mao Zedung'un geliştirdiği devrim stratejisinin aldığını ileri sürüp savunuyor olmaları gerçekliği göz önünde bulunduruldu.] Buradan hareketle şunun söylenmesi herhalde yanlış olmayacaktır: çağımızın "Emperyalizm ve Proleter Devrimler Çağı" ve bu çağın Marksizm'inin de Leninizm teorisi olduğunun tespit ve savunusu Modern Revizyonizme karşı açılan kızıl bayrakla başlayan günümüz UKH'nin başta gelen en temel ortak paydasıdır. Bu, dün böyleydi, bugünde böyle olmaması için hiçbir haklı gerekçe bulunmamaktadır. Bu ortak payda, doğallığıyla, UKH bileşenlerini "kardeş parti" yapar. Enternasyonal bir oluşum için gerekli yegâne koşul da bu değil midir zaten?

UKH bileşeni KP'ler farklı farklı sosyo-ekonomik yapı sahibi ülkelerin KP'leri olduklarından; tabii ki birbirlerinden farklı siyasal program ve devrim strateji ve taktiklerine sahip olacaklardır. Bu, onların kardeş örgütler olmalarının bir engelleyeni değildir, olamaz da. Kimileri bir diğerinin şu veya bu siyasi tespitine, devrim programı ve stratejisine ilişkin eleştirel bir yaklaşım içinde olabilir hatta mevcut çizgisini oportünist vs. olarak ta değerlendirebilir. İdeolojik birlik korunduğu sürece bütün bunlar, onları kardeş örgüt olmaktan çıkarmaz. Bu, hemen herkesin hem fikir olduğu / olacağı temel

¹ Hier sollte sicherlich entsprechend der Formulierung zwei Absätze darüber "Mao Zedung Düşüncesi"ni stehen. [d.Ü.]

nirengi noktasıdır da. Dolayısıyla da buradan hareketle masaya yatırılıp sorgulanması gereken en temel sorun, UKH'nin tanım ve çerçevesinin hangi ideolojik kriterler üzerinden yapılmakta olduğudur.

Daha önce de vurgulandığı üzere; UKH'de 1970'lerin sonlarında yaşanan ayrışma bu ekseninde sorgulanacak olursa rahatlıkla görülecektir ki ayrışma ideolojik saflaşma üzerinden ortaya çıkmamıştır; “Üç Dünya Teorisi”nin eleştirisi üzerinden sorun, Enver Hoca'nın izaha muhtaç reddiyeci tornistanıyla ve özel gayretleriyle Mao Zedung'un savunulup savunulmaması üzerinden yaşanmıştır.

Ayrışmanın temel gerekçesi olarak sunulan “Üç Dünya Teorisi” özü itibarıyla dünya çapında baş çelişme ve baş düşman tespiti gereğince öngörülen” öncelikli baş düşmanı ve buna uygun ittifak siyasetini formüle eden bir görüştür. Varsayalım ki, iddia edildiği gibi, bu teori bir fiil Mao Zedung tarafından geliştirilmiş olsun. [Aslında bunun somut kanıtı olarak sunulabilen hiçbir yazılı belge yok. Mao'nun yayınlanmış görüş ve yazılarını içeren kaynaklarda da bunu doğrular herhangi bir belge yok ve keza bunun ÇKP'nin resmi görüşü olduğunu ortaya koyan herhangi bir kongre kararı da yok. Ve ama elbette ÇKP belgeleri arasında bu teorinin belgeleri mevcut ve bu belgeler incelendiğinde görülecektir ki bu teori; Lin Biao'nun geliştirdiği “Emperyalizmin toptan çöküşe ve sosyalizmin dünya çapında zafere ilerlediği” çağ tespitinin bir unsuru olarak geliştirilen “Dünya Devrim Stratejisi” (yani tüm dünyada geçerli olacağı varsayılan) olan “Halk Savaşının Zaferi” teorisinin bir iç unsurudur. “Dünyanın kırları ve şehirleri”!... “Dünyanın şehirleri olan 1. Dünyayı oluşturan ABD ve RUS sosyal Emperyalizmi”, “Dünyanın kırları olan üçüncü dünya halklarının”, bu iki uç arasında kalan ve çıkarları gereği “dünya halklarının baş düşmanı olan bu iki süper güç”e karşı olacağı savunulan “2. Dünyayı oluşturan Avrupalı Emperyalist güçler” ile (tıpkı 2. Dünya savaşında SSCB'nin kurduğu ittifaklar türü) kurulacak bir ittifak ile yenilgiye uğratıp, dünya devrimini gerçekleştirmeyi öngörür özetle ve basit anlatımıyla]. Hep teorinin kendisinin ayrıştırmayı gerektirecek ideolojik bir ilke karakteri arz etmemesi ve hem de buna karşı bir tartışma, eleştiri-özeleştiri süreci dahi başlatmadan ilk elden bir ayrışmanın dayatılıp yaşatılması boyutuyla bile, UKH saflarında meydana gelen bu bölünmenin ne kadar yersiz, ne kadar saçma sapan bir saflaşma olduğunu gözler önüne sermeye yeterli gelecektir. Bu suni, zorlama saçma sapan ayrışma, daha sonraki süreçlerde, bir kısım Mao Zedung savunucuları tarafından atılan, yine suni, zorlama sol-sübjektif bir “ideolojik format olan Maoizm üzerinden daha radikal tarzda derinleştirilerek boyutlandırılmış oldu. Ve böylece bu kesim tarafında UKH artık “Maoizm” üzerinden tanımlanır oldu. Ve haliyle enternasyonal bir oluşumun bileşenleri de ancak ki kendisini Maoist olarak tanımlayan KP'ler olacaktır.

Tipik paradoksal bir durumdur bu!...

Mao Zedung, özellikle 1954-1958 yılları arası süreçte ileri sürdüğü birtakım görüşleriyle her ne kadar da Leninist Proleter Diktatörlük teorisine ters düşmüşse de [ki, BPKD pratiğiyle bu sapmalarını esasen telafi etmiştir], ancak bütünsellikli olarak ele alındığında, O, hem fikirleri ve hem de devrimci pratiğiyle, tartışmasız bir şekilde, Leninizm'e aittir. Bu öylesine barizdir ki; O, Marksizm-Leninizm'e ciddi bir katkı olan proletarya diktatörlüğü koşullarında genel olarak sınıf mücadelesinin yürütülmesi ve özel olarak da parti ve devlet iktidarı bünyesinde yeşeren kapitalist yolcu modern revizyonizme karşı mücadele sorununda ortaya koydukları, söz konusu sapmalardan sıyrılıp tekrardan Leninist proletarya diktatörlüğü teorisine dört elle sarılmasının eseri. Bunu bizzat kendisi BPKD arifesi ve esnasında, açık yüreklilikle ve güçlü vurgularla dillendirir de.

Ve ama çağımızın artık Emperyalizm ve Proleter Devrimler çağı olmayıp, ‘‘Emperyalizmin toptan çöküşe, sosyalizmin dünya çapında zafere gittiği çağ’’ olduğu savını ileri süren baş ideolog Lin Biao, bu çağın ideolojisi olarak da ‘‘Maoizm’’i formüle etmiştir. Lin Biao’dan çağ tespitini değil ama ‘‘Maoizm’’ ve dünya genelinde geçerli olduğu varsayılan devrim stratejisi olarak ‘‘Halk Savaşı’’ teorisini ödünç alan 1980 sonrası dönemin ‘‘Maoist’’ ideologları, ‘‘Maoizm teorisi’’ni çok daha ileri noktalara taşıyarak UKH saflarında ortaya çıkan ayrışmayı, ‘‘ideolojik saflaşma’’ örtüsü altında, ‘‘meşru’’laştırmaya çalışmışlardır.

‘‘Maoizm teorisi’’nin, Maoist devrim stratejisi olan ‘‘Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisinin dünya genelinde geçerli bir strateji’’ olarak ileri sürmesiyle zaten otomatikman kendisine Lin Biao’cu bir karakter devşirmiş olur. Bu devrim stratejisi kaçınılmaz olarak, Leninist devrim stratejisi olan ‘‘Toplu Ayaklanma Stratejisi’’ni devre dışı bırakır. Oysa Mao Zedung ‘‘Uzun Süreli Halk Savaşı Stratejisi’’nin teorisini geliştirirken çok açık ve net olarak bu stratejinin sömürge, yarı- sömürge ve yarı-feodal ülke koşullarında geçerli olabileceğini, kapitalist ülkelerde ise toplu ayaklanma stratejisinin geçerli olacağını savunur. Keza 1960larda kendisini ziyaret eden birçok Latin Amerikalı KP temsilcilerine de Çin de uygulanan devrim stratejilerini taklit etmeye çalışmamalarını, çünkü birçok ülkenin Çin gibi büyük ve elverişli kırsal alana sahip olmaması durumunun dahi bu stratejinin bire bir uygulanmasını imkânsız kılabileceğini öğütler vs. vs...

Ve ama ‘‘Maoizm’’ teorisi, Mao’ya rağmen, Leninist devrim stratejisi devre dışı bırakmayı bir sorun olarak görmemektedir. Esasen Stalin eleştirisi üzerine inşa edilen ‘‘Maoizm’’, süreç içerisinde dört başı mahmur bir ideoloji derekesine çıkartılır. Ve artık bu aşama itibari ile günümüz devrimlerinin gerçekleştirebilmesi ve sürdürülebilmesinin yegâne anahtarı ‘‘Maoizm’’dir! Evet, elbette Leninizm savunusuna devam da edilir ama bu esasen lafızdadır.

Çünkü ‘‘günümüz devrim sorunlarının adeta tümünün çözüm rehberi ‘Maoizm’dir’’ denildiği bir durumda, haliyle, Leninizm savunu zaten kendiliğinden lafızda kalmış olur. Oysa bu ‘‘Maoist’’lerce de çağımızın, temel belirleyenleriyle, hâlâ ‘‘Emperyalizm Proleter Devrimler çağı’’ olduğu deklare edilmektedir. Peki bu çağın hangi karakteristik özelliklerinde ne türden nitel değişimler meydana çıktı ki, emperyalist-kapitalist sosyo-ekonomik yapılarda geçerli olduğunu bizatihi Mao Zedung’un da söylediği Leninist devrim stratejisi geçersiz hale geldi de, bunun yerine Maoist devrim stratejisi almış oldu?

Ve burada dikkat çekici olan husus şudur ki; Leninizm yerine ‘‘Maoizm’’in ikamesi, esasen devrim stratejisi üzerinden yapılmaktadır. Yani reel politik olarak belirleyici olan unsur maalesef ki bu olmuş oluyor. Peki bu konu bağlamında kimi referans almak gerekiyor acaba; Mao Zedung’u mu yoksa ‘‘Maoizm’’i mi?!

Mao Zedung’un referansı, yukarda da vurgulandığı gibi, tartışmasız olarak Leninist devrim stratejisidir. ‘‘Maoizm’’in bu konuda referansının Mao Zedung olmadığı da tartışmasızdır. Ve şu da tartışmasız bir başka olgusal gerçektir ki; Bu konuda ‘‘Maoizm’’in perde arkası esin referansı, doğrudan Lin Biao’nun öngördüğü devrim stratejisidir. Ve ‘‘Maoizm’’, UKH’yi maalesef ki baz aldığı böylesi bir kriter üzerinden tanımlayıp tasniflemektedir esasen.

Haliyle böylesi bir perspektifle, ULUSLARASI KOMÜNİST HAREKET’in ve bileşenlerinin doğru tarzda tanımlanıp belirlenebilmesi de, pek mümkün olamayacaktır. Bundandır ki yapılması gereken şey; UKH’yi çağımızın temel teorisi olan ML’nin ana ilkelerini baz alarak tekrardan tanımlamaktır.

Ve elbette ki burada Mao Zedung'a yaklaşım bir "KIRMIZI ÇİZGİ" karakterinde olacaktır. Mao Zedung'u, tıpkı Stalin gibi, komünist bir önder olarak görmeyenler UKH'nin bir bileşeni olamayacaklardır. Nasıl ki modern revizyonizme karşı kıvılcık bayrak açılırken; "Stalin savunulmadan ML savunulamaz" şiarıyla hareket edildiyse, şimdi de aynı anlamda olmak üzere; "Mao Zedung savunulmadan ML savunulamaz" şiarı, UKH'nin etrafında birleşeceği ortak paydalarından biri olmak zorundadır.

Yani özetle, UKH'nin ortak paydası "Maoizm" değil, ancak ki yukardaki bu perspektif olabilir. Son, rafine haliyle "Maoizm" teorisi, birçok noktada Leninizm'den sapmalar içeren sol sübjektif fraksiyonel bir çizgiyi temsil ettiği rahatlıkla söylenebilir. Ve ama elbette kendilerini "Maoist" olarak tanımlayan KP'ler, bütünlüklü duruşlarıyla ML karakterini koruyor olduklarından, onlar tabii ki UKH'nin birer bileşenleridirler.

Kabul edilecektir ki; UKH ve dolayısıyla da komünist enternasyonal oluşum yekpare bir partiymiş gibi ele alınamaz. Tabiatı gereği çok daha esnek ve çok daha geniş birlik karakterlerine sahip olmak zorundadır.

Tek bir kırmızı çizgisi vardır o da; ML'nin ana ilkelerinin savunulması ve devrimci bir stratejiyle sınıf mücadelesinin sürdürülmesidir. Bu kriterli taşıyan tüm KP'ler UKH'nin ve onun enternasyonal oluşumunun birer bileşenidir. Ve bu, kimsenin bir diğerine bahşedeceği bir şey de olmasa gerek. Bu bağlamda olmak üzere "Maoizm" savunucusu birkaç KP'nin bir süreden beridir tekrardan güncelleştirmeye çalıştıkları yeni bir komünist enternasyonal oluşumunu, sorunun bu boyutlarını tartışarak yeni bir perspektifle ele almak, kendilerini Marksist-Leninist addeden KP'lerin ortak tarihi görev ve sorumluluğu olsa gerek.

Keza hem haklı olarak yeni bir enternasyonal oluşum içinde olan bir kısım "Maoist" KP ve örgütlerin hem de hem bu türden oluşum ve arayışlar dışında duran Mao Zedung savunucusu KP'lerin ve hem de kendisini ML ve devrimci addeden KP ve örgütlerin; hatırı sayılı oranda birçok ML ve "Maoist" KP ve örgütün bileşeni olduğu İCOR alternatifini somut olarak ele alıp tartışmaları daha isabetli olmaz mı acaba?